

DOCS · LLIBRES · CD
MARE DE DÉU DE TOGORES
NOTES HISTÒRIQUES

CANTS A LA MARE DE DÉU DE TOGORES

PREGÀRIA

*Verge del bosc a reposar convida la vostra ermita pel camí. Divina Font de l'Aigua de la vida, assedegats
reposarem aquí perquè després la ruta no finalida podem encara prosseguir. Les vostres mans benefactores feu arri-*

Togores, Cant a la Mare de Déu de. Parròquia de l'Ermita de la Mare de Déu de Togores [...], 1980, p. 1
Col·lecció de grups / Arxiu Municipal de Granollers

NOTES HISTÒRIQUES

EL NOM DE TOGORES.

L'origen d'aquest topònim resta sepultat en la fosca llunyania dels segles.

Apareix esmentat, per primera vegada, en una escriptura de l'any 986 (*Cartulari de Sant Cugat del Vallès, F. 32*), on es fa referència a unes *vineas in locum que dicunt Togoras*.

Molt posteriorment (1159), surt registrat com a nom de família a la parròquia de Sant Vicenç de Jonqueres.

Consta històricament que uns Togores, originaris de Sabadell, anaren amb Jaume I a la conquesta de Mallorca, de València, d'Oriola i de Múrcia. A Mallorca, en el repartiment de terres de l'illa fet després de la conquesta, obtingueren notables possessions. D'aleshores ençà, prové la branca dels Togores de Mallorca, que ha vingut perpetuant-se.

L'any 1381, la família Togores-Barberà fundà la Capella de l'Arcàngel Sant Gabriel als claustres de la Catedral de Barcelona, on es conserven les armes d'aquest llinatge.

La noble Casa de Togores desaparegué l'any 1410 amb la mort de Joan Togores. Havent deixat molts deutes, els creditors van embargar l'heretat i la van administrar durant llarg temps, fins a quedar-se-la un d'ells. Després passà al Monestir de Sant Llorenç del Munt.

LA CAPELLA DE LA MARE DE DÉU.

Per la relació d'un testament de l'any 1323, sabem que en aquella data ja existia la Capella dedicada a la Mare de Déu. Seria tal volta la Capella de la Casa Togores, on -com en tantes altres Cases importants de la nostra pagesia- tenien dret a complir els deures religiosos fins i tot els masovers de la casa i la gent de les masies dels voltants. No es tractava d'oratoris privats, sinó de capelles públiques, separades del Casal.

Durant una època indeterminada, hi residiren unes monges, altrament dites *donades*. Per una acta notarial, sabem que ja hi residien l'any 1404. Per un capbreu, sabem que encara hi eren l'any 1422.

Confrontant dates, veiem que ja hi eren en vida dels darrers Togores i que continuaren residint-hi quan els creditors es feren càrrec de l'heretat.

Sembla que els Togores no residien a Togores Subiranes (on hi ha l'ermita de la Mare de Déu), sinó a Togores Jussanes, a la mansió que ara coneixem amb el nom de Torra del Canonge.

D'aquestes històriques mansions només n'ha restat el nom que ha vingut conservant la capella de la Mare de Déu, gràcies a la ininterrompuda pietat dels seus devots.

Desapareguda la Parròquia de Jonqueres, en el terme de la qual l'ermita radicava, ha passat a formar part de la jurisdicció de la nova parròquia urbana que n'ha heretat el nom (Sant Vicenç de Jonqueres) a Sabadell (Creu Alta).

De temps immemorial, de Sabadell, de Castellar del Vallès, de Sentmenat i d'altres indrets de la rodalia, han estat molts els que han acudit a l'ermita de Togores a visitar la Mare de Déu i a implorar la seva protecció.

Organitzats, en alternança, per les parròquies de la rodalia, des de l'antigor, s'hi havien anat fent aplecs i romiatges. Degut a les guerres i a les revolucions que, malauradament, han vingut proliferant a la nostra terra, aquestes manifestacions col·lectives de fe i de pietat anaren minyant fins a extingir-se, però la flama de la devoció a la Mare de Déu de Togores no va apagar-se mai del tot.

En els nostres temps, la Congregació Mariana de Sant Lluís, de la nostra Ciutat, promogué un revifament d'aquesta flama i, l'any 1922, restaurà els antics Aplecs, amb la cooperació de la Schola Cantòrum, de la Joventut de l'Acadèmia Catòlica, dels Pomells de Joventut i, ja extingits ben aviat aquests, dels Minyons de Muntanya.

Els Aplecs no han tingut mai ben bé una data fixa; han oscil·lat entre maig i juny: Ascensió, Pentecosta o un diumenge ordinari, segons el puja-i-baixa de les festes movibles.

Aquests Aplecs han vingut celebrant-se ininterrompudament, llevat dels anys de la guerra civil, de signe antireligiós, esclatada l'any 1936.

Els Aplecs han tingut sempre un caire eminentment religiós, i els esbargiments populars, que hi han fet de marc, no han desdit mai d'aquest caire.

Compulsant retrospectius programes, hi veiem consignades diverses celebracions religioses: Missa, Mes de Maria, Rosari, Vespres, Processó... I com a esplais populars: Teatre de Natura, Jocs de Cucanya, Concursos de Pintura, Concursos de Pomells de Flors per a ésser ofrenats a la Verge, Ballets, Sardanes...

Qui ho havia de dir, quan el 7 de juny de 1936 se celebrà el tradicional Aplec, que, al cap d'un mes i mig, una revolució de caire antireligiós vindria a colapsar aquestes belles manifestacions de pietat col·lectiva.

Flames sacrílegues devoraren el bonic retaule renaixentista amb les imatges de la Mare de Déu i dels Sants Abdon i Senèn que hi figuraven.

Un cop finit l'ominós trienni de guerra civil, ressorgí la devoció a la Mare de Déu de Togores. La Congregació Mariana reprengué els interromputs Aplecs amb novell entusiasme. Els propietaris de la casa anexa a l'ermita i de les terres circumdants costejaren una imatge de la Mare de Déu semblant a l'antiga devorada per les flames, que fou portada al santuari en processó, des de Sabadell, l'any 1940.

A iniciativa de la Congregació Mariana i de la Schola Cantòrum, Joan Maurí i Espadaler pintà un mural en substitució del retaule desaparegut, amb les figures dels Sants Abdon i Senèn.

L'any 1948 Mn. Camil Geis dotà de melodia pròpia la lletra dels Goigs a la Mare de Déu de Togores que, anys endarrera, havia escrit Mn. Josep Cardona, i va dictar també una *Pregària* (lletra i música) a la Mare de Déu sota la mateixa advocació.

L'any 1972 es feia una solemne commemoració del primer Aplec.

Els directores de la Congregació Mariana foren sempre entusiastes propulsors d'aquests Aplecs. És just que en recordem els noms. Foren els Pares Cordimarians: Serrabassa, Tura, Berenguer, Cardona, Canudas i Nolla, fins a l'esclat de la revolució; al retorn de la pau, Nolla, Codina i Sató.

Desapareguda, de fet, la Congregació Mariana, alguns dels seus antics membres, junt amb la Schola Cantòrum i altres devots, es constituïren en Comissió fomentadora de la devoció a la Mare de Déu de Togores i continuadora dels tradicionals Aplecs.

L'any 1973, en ocasió del Romiatge Sabadellenc a Montserrat, fou inaugurada, al Camí dels Degotalls de la Santa Muntanya, una majòlica dedicada a la Mare de Déu de Togores.

El 1977 s'organitzà una nova edició de la medalla commemorativa del cinquantè Aplec.

GOIGS A LLAOR DE LA MARE DE DÉU DE TOGORES

QUE ES VENERA AL TERME DE SABADELL

Puix mostreu a totes hores
un tan gran poder, Maria,
sigueu nostra empara i guia,
Mare de Déu de Togores.

Sabadell i sa contrada
el camí saben de cor
de l'ermita, on venerada
sou ja des de l'antigor.
De ciutat i dels afores
precis us vénen cada dia...

On l'ermita teniu ara,
hi hagué abans un monestir
de monges de virtut rara
i hàbit blanc com flor de llir.
Lluny de frases torbadores,
viure ací amb Vós els plaïa...

Quan després com aus fugien
deixant a tots enyorats
si entorn vostre no es sentien
veus de verge i cants sagrats,
no volguéreu ni aleshores
absentar-vos pas, Maria!...

Vostra imatge restant sola,
qui us honorés no va mancar.
Com amagada viola
bosquetana, us van flairar
lleyataires i pastores,
i del camp gent que acudia...

Com que obràveu meravelles,
aviat el vostre nom,
dolç com pura mel d'abelles,

invocat fou de tothom.
De devots a totes hores
gran corrua a Vós venia...

Reina, Mare i Advocada,
dolç conhort del trist mortal:
teniu gran anomenada
entre la gent del veral,
per les molt consoladores
mostres d'amor que rebia...

Humil flor de la boscuria,
vostra ermita d'arcs colrats
ens recorda amb sa vellúria
la fe dels nostres passats.
Son olor de guardiores
virtuts vostres no es perdia...

Voltada de farigoles
i de remorosos pins,
beneïu les camperoles
terres dels devots veïns,
lliurant-los de destructores
tempestes, si el llam brunzia...

Si teniu prop les masies
Can Pagès i Can Vilar
i són vostres rodalies
Sabadell i Castellar,
els de lluny i els de les vores
acolliu amb cara pia...

Les mares que us encomanen
llurs fills, mai no han tant pregat
com en l'hora en què us demanen
que els lliureu de tot combat,

i us lloen amb veus sonores
quan tal gràcia s'obtenia...

Minyó que la guerra el crida,
si us invoca amb devoció,
del combat sense ferida
a la llar torna sa i bo,
remembrant triomfadores
gestes que a Vós us devia...

A l'altar antic, Maria,
de vostra ermita silent
us fan bona companyia
Sant Abdon i Sant Senén.
A ses ombres protectores
nous favors el Cel envia...

D'eixut, pesta, fam i guerra
i de tota malvestat,
deslliureu la nostra terra
ara com en temps passat.
Radiant com les aurores
que us besen, nostra fe sia...

Sabadell, que fa centúries
us coneix i ve a pregar
respirant entre cantúries
d'ocell, l'aire del pinar,
amb ex-vots d'albiradores
mercès, diu que en Vós confia...

Puix cantem a totes hores
vostre valiment, Maria,
sigueu nostra empara i guia,
Mare de Déu de Togores...

Mn. JOSEP CARDONA.

La Joventut Mariana,
cada any pel mes de les flors,
en Aplec que ens agermana
ve a cantar-vos sos amors.
Cants i espinguets de tenores
omplen el bosc d'harmonia...

L'ermita fou profanada
per un satànic furor
i després fou restaurada
pels Congregants amb amor.
Guieu-los a totes hores
vers el cel cap on fan via...

Tornada Puix mos-treu a totes hores un po-der tan gran Ma-ri-a *Rescobla* Sigueu nostra empara i guia Mare de

Cobles Déu de To-gores. Sabadell i sa con-trada el ca-mí saben de cor de l'er-mita on vene-rada sou fe *la Rescobla*

desde l'anti-gor. De ciu-tat i dels a-fores precis us vénen cada di-a *Sigueu*

Música de Mn. CAMIL GEIS

V. Pregueu per nosaltres Santa Mare de Déu.

R. Perquè siguem dignes de les promeses de Jesucrist Senyor nostre.

PREGUEM

Concediu, us preguem, Senyor Déu, que nosaltres, servents vostres, fruïm de perpètua salut en l'ànima i el cos, i, per la gloriosa intercessió de la benaurada sempre Verge Maria, siguem, ara, alliberats de tristesa, i complits, després, d'eterna alegria. Per Crist Senyor nostre. Amén.

Impremia La Neogràfica - Sabadell